

การศึกษาศักยภาพในการพึ่งตนเองเชิงเศรษฐกิจของชุมชนปทุมโตก
ต.พระปะทอน อ.เมือง จ.นครปฐม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2544

ISBN 974-665-264-8

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

อพ
พ.๒๕๕๓
๒๕๔๔
พ.๒

3836345 ENTM/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม ; วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพึ่งตนเอง / ปฐมอโศก

สมเกียรติ พิทักษ์กมลพร : การศึกษาศักยภาพในการพึ่งตนเองเชิงเศรษฐกิจของชุมชนปฐมอโศก ต.พระปะทอน อ.เมือง จ.นครปฐม (THE STUDY OF ECONOMIC SELF-RELIANCE POTENTIAL OF PATHOM ASOKE VILLAGE, TAMBON PHRAPATHONE, AMPHOE MUANG, NAKHONPATHOM PROVINCE) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ปฐมพงศ์ สงวนวงศ์ M.A., อนุชาติ พวงสำลี Ph.D., สัทธิพงษ์ ศิลกวัฒน์ Ph.D. 136 หน้า. ISBN 974-665-264-8

การศึกษาศักยภาพในการพึ่งตนเองเชิงเศรษฐกิจของชุมชนปฐมอโศก มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาศักยภาพของการพึ่งตนเองของชุมชนในเชิงเศรษฐกิจ ปัจจัย และเงื่อนไขต่างๆ ที่ส่งเสริมศักยภาพของระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองของชุมชนปฐมอโศก ซึ่งเป็นชุมชนที่มีการก่อกำเนิดจากสมาชิกที่มีความเชื่อทางศาสนาและการประพฤติปฏิบัติที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ทางศาสนา การเก็บข้อมูลในการศึกษา แบ่งเป็นการสำรวจเอกสารและการเก็บข้อมูลในพื้นที่ วิธีการเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในชุมชน

ผลการศึกษา พบว่า ระบบเศรษฐกิจของชุมชนเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขของการก่อตั้งชุมชนตามแนวคิดทางศาสนา ซึ่งแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ในการดำเนินชีวิตและระบบเศรษฐกิจของชุมชนที่สำคัญคือ หลักบุญนิยม โดยมีปัจจัยที่ส่งเสริมศักยภาพของการพึ่งตนเองที่สำคัญ คือ เงื่อนไข และปัจจัยเฉพาะตัวของชุมชน ได้แก่ แนวคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ทางศาสนา และการมีเครือข่ายของชาวอโศกเชื่อมโยงกันอยู่

ศักยภาพการพึ่งตนเองในเชิงเศรษฐกิจของชุมชน ใช้เกณฑ์ในการพิจารณา 2 เกณฑ์ คือ เกณฑ์ทางการเงิน และ เกณฑ์เรื่องสัดส่วนการพึ่งตนเองของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งพบว่า ในแง่การเงิน ชุมชนสามารถพึ่งตนเองทางการเงินได้ เพราะมีระบบการหมุนเวียนเงินที่ดี ในแง่สัดส่วนการพึ่งตนเองของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ จัดว่าชุมชนพึ่งตนเองได้น้อยเพราะมีการใช้วัตถุดิบจากภายนอกชุมชน แต่ในมุมมองของชุมชนเอง เห็นว่าชุมชนนั้นพึ่งตนเองได้เพราะแหล่งวัตถุดิบภายนอกส่วนใหญ่จะได้จากเครือข่ายชาวอโศก ซึ่งไม่ถือเป็นภายนอกสำหรับชุมชน

สำหรับศักยภาพของระบบเศรษฐกิจพึ่งตนเองของชุมชนที่เห็นได้ชัด มีหลายประการ ได้แก่ ความสามารถในการหมุนเวียนทางการเงิน การไม่อยู่ภายใต้กลไกตลาด ความสามารถในการกระจายรายได้ และสวัสดิการให้สมาชิก การพัฒนาบุคลากรและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน และการเป็นช่องทางในการสื่อสารระหว่างชุมชนกับสังคมภายนอก

การขยายแนวคิดแนวปฏิบัติของชุมชนออกสู่สังคมภายนอกมีโอกาสเป็นไปได้บ้าง เพราะชุมชนปฐมอโศกมีลักษณะเฉพาะที่สร้างให้เกิดขึ้นทั่วไปพร้อมๆ กัน ได้ยาก 3 ประการ คือ การปฏิบัติตามหลักศาสนา การใช้ระบบสาธารณูปโภค และการสร้างเครือข่ายระหว่างชุมชน

3836345 ENTM/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT ;
M.Sc. (TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

KEY WORDS : SELF-RELIANCE ECONOMY / PATHOM ASOKE VILLAGE

SOMKIAT PITAKKAMONPORN : THE STUDY OF ECONOMIC SELF-RELIANCE
POTENTIAL OF PATHOM ASOKE VILLAGE, TAMBON PHRAPATHONE, AMPHOE MUANG,
NAKHONPATHOM PROVINCE. THESIS ADVISOR: PATOMPONG SAGUANWONG, M.A.,
ANUCHAT POUNGSOMLEE, Ph.D., SITTIPONG DILOKWANICH, Ph.D. 136 p. ISBN 974-665-264-8

Pathom Asoke Village, a religion-motivated community driven by particular ways of living, was selected for this study with aims to determine the potential for economic self-reliance. Factors and conditions encouraging the potential for economic self-reliance in the community were also identified. Data collection was done using two types of data, secondary document analysis and data primarily collected by in-depth interviews, and participatory observation

The result of this study indicated that the community economic system was formed by the religion-motivated establishment of the community. The important concept in daily life and the community economic system was called 'boon niyom' (making merit preference) driven by two supporting factors: conditions and characteristics of the community including ideas, beliefs (faith), values, notions about religion, and the Asoke network.

There were 2 criteria to determine the potential for economic self-reliance in the community, finances and economic activity. Positive cashflow in the community increased the level of economic self-reliance by financial criteria. However, a lower level of economic self-reliance was found in economic activities, especially relating to agricultural raw materials. Although low in economic self-reliance, the community itself feels otherwised because the majority of raw materials come from the Asoke network, believed to be the same family.

Many aspects of potential economic self-reliance are obviously seen in this study. This potential is the ability to manage cashflow, market mechanisms independently by an ability to distribute income and welfare, personnel development in order to strengthen the community and communication channels.

This concept is not easy to extend to other communities due to the particular characteristics of Asoke members in three different ways: following the religious rules, public utility systems and the Asoke network.